

POLITIKKUR

Øði í Løgtinginum um atferðina hjá bankunum

Sjáldsama hörð orð at hoyra í tinginum, tá ið uppskotið frá Tjóðveldi um persónsupplýsingar hevði 1. viðgerð

Tað var sættu ferð, at Tjóðveldi hevði eitt uppskot, sum hevur við flytingina av persónsupplýsingum úr Føroyum til útlendsk feløg. Harumframt hevur Framsókn hava eitt uppskot við sama endamálið í hesi tingsetuni.

Ongantið fyrr hava tingfólk tó verið so sinnað at taka undir við uppskotinum, sum hesaferð.

– Tað kriplar í fingunum at trýsta á grøna knøttin og atkvøða ja, segði Bill Justinussen, Miðflokkurin, og partur av samgonguni.

Uppskotið hjá Tjóðveldi gongur út uppá, at tær persónsupplýsingar, sum eru lætnar av landinum, skulu flytast heim aftur í einari skiftitíð uppá trý ár.

Peningastovrnarnir

Framsøgufólkini hjá bæði samgongu- og andstöðuflokkunum vóru øll rættuliga hvassorðað mótvegis peningastovnunum og serliga felagnum Føroyskir Peningastovnar.

Tey vistu á, at felagið tá ið netbankin varð fluttur av landinum, segði, at hetta ikki fór at kosta føroysk arbeidsplass og hetta fór at gerast munandi bíligari.

– Felagið Føroyskir Peningastovnar er eitt felag, sum vit hava havt álit á, men ivasamt er, um hetta felag fer at fáa eins stórt álit eina aðru ferð, segði Bill Justinussen.

Øll framsøgufólkini lovaðu, at málið skal fáa eina álvarsliga viðgerð í rættarnevndini – og at nevndin fer at kalla øll tey, sum hava við hetta mál, til fundar.

Løgtingið skal lættari kunna leggja samtykt lógaruppskot til fólkaatkvøðu

Minka valdið hjá løgmanni – og fleiri fólkaatkvøður

Møguleikarnir fyri fólkaatkvøðu í Føroyum eiga at gerast størri – og løgmaður skal hava minni vald í sambandi við løgtingsval

Árni Gregersen

Politiska skipanin í Føroyum er eitt sindur øðrvísi enn í flestu øðrum londum.

Sjálvstøðugar tjóðir hava eina skipan við einum forseta ella kongi ella drotning, sum ikki eru beinleiðis partur av gerandispolitikkinum, men sum hava ávísar uppgávur í politisku skipanini, til dømis eftir eitt tjóðartingsval.

Føroyar hava felags drotning við Danmark, men danska drotningin hevur onki beinleiðis við føroysku politisku skipanina at gera.

Politiska skipan avger sjálv, hvussu hon skipar seg – eisini eftir eitt val.

Í Føroyum hava vit eina stýrisskipan, sum ger av, hvat hendir tá ið eitt val verður útskrivað og sum eisini avger, hvussu farast skal fram eftir at val hevur verið.

Tað eru partar av hesi lóg, sum Framsókn vil hava broytt.

Fýra ára skeið

Stýrisskipanin sigur, at eitt valskeið er fýra ár undir øllum vanligum umstøðum.

Tað er júst eitt fýra ára valskeið, sum endar 29. oktober í ár. Tað vil siga, at tað eisini er seinasti dagur, at val verður.

Broytingar kunnu tó gera, at val verður í ótíð. Løgmaður kann eftir galdandi lóg til eina og hvørja tíð velja at útskriva nýval uttan at nakar kann steðga tí.

Í einum broytingaruppskoti til lógina um stýrisskipan mælir Framsókn til

Framsókn vil minka valdið hjá løgmanni eftir eitt løgtingsval

at hetta verður broytt.

Framsókn skjýtur upp, at velir løgmaður at skriva val út í ótíð, so kunnu tveir triðingar av Løgtinginum steðga hesum.

Atkvøða tveir triðingar av Løgtinginum innan 24 tímar eftir at val er útskrivað fyri einum misáliti á løgmann, so verður ikki val.

Í einum áliti frá 2004 var eisini mælt til at tryggja eina betri javnvág millum Løgtingið og landsstýrið og løgmann.

Har stendur:

»Til tess at geva tinginum arbeidssnáðir, til tess at noyða tingfólk at samstarv, til tess at styrkja tingið mótvegis løgmanni, landstýri og embætisveld, verður nú góða gamla skipanin við føstum valskeiði endurreist. Er ongin annar vegur, verður tí loyvt tinginum sjálvum at skriva út val, men hetta skal vera við breiðari meiriluta enn tí

samgongumeiriluta, ið vanligu stuðlar sitandi stjórn.«

Fólkaatkvøða

Í Føroyum er ongin beinleiðis siðvenja fyri at hava fólkaatkvøðu. Hetta, hóast nakrar fólkaatkvøður hava verið.

Tann best kenda er fólkaatkvøðan 14. september 1946 um loysing ella samband, men tað hava eisini verið nakrar aðrar fólkaatkvøður. Seinasta hevur verið í hesum valskeiðnum, tá ið ein vegleiðandi fólkaatkvøða var um samnlegging av føroysku kommununum.

Í uppskotninum hjá Framsókn verður sgt, at Løgtingið kann leggja mál til fólkaatkvøðu.

Har stendur:

»Ein triðingur av løgtingskvinnum/monnum kann krevja lóg lagda til fólkaatkvøðu eina viku eftir, at hon er samtykt. Um í minsta lagi helvtin av teimum, sum

hava valrætt til Løgtingið, taka lut í fólkaatkvøðuni, og í minsta lagi helmingurin av teimum atkvøða imóti, fellur lógin burtur. Stk. 5. Lógir um figgjar-, lønar- og skattamál og lógir um útinning av galdandi millumlanda sáttmálum kunnu ikki leggjast til fólkaatkvøðu.«

Í álitum, sum eru gjørd gjøgnum árinum um stýrisskipan, verður allastaðni nevnt, at Løgtingið kann leggja lógarheimildina út til veljararnar. Í flestu støðum verður nevnt, at vil ein triðingur av løgtingslimunum at eitt mál skal til fólkaatkvøðu, so skal málið til fólkaatkvøðu.

Í uppskotinum, sum fær 1. viðgerð í næstu viku, stendur, at hetta kann krevjast í seinasta lagi eina viku eftir at ein lóg er endaliga samtykt í Løgtinginum. Skotið verður upp, at taka helvtin av teimum, sum hava valrætt, lut í fólkaatkvøðuni og fella eitt mál, so er tað fallið burtur.

At leiða samráðingarnar í lóguni erlógini soleiðis, at eftir eitt val, so er tað sitandi løgmaður, sum stendur á odda fyri samráðingunum um at skipa nýggja samgongu. Hetta er soleiðis uttan mun til um løgmaður og sitandi samgonga hava stóra afturgongd á valinum.

Framsókn vil hava hetta broytt, so tað verður sitandi løgtingsformaðurin, sum saman við nývalda Løgtinginum velur samráðingarleiðaran.

Broytingarnar koma í fyrsta lagi í gildi eftir at tvey løgtingsval hava verið.

Bill Justinussen, Miðflokkurin, og hini framsøgufólkini góvu ilt av sær inn á peningastovrnarnar